

Oplata interchange na gruncie regulacji krajowych i unijnych

Streszczenie: Artykuł dotyczy długoletniej dyskusji pomiędzy sektorem bankowym i przedsiębiorcami, którzy akceptują karty płatnicze, a także urzędami antymonopolowymi w wielu krajach, w zakresie opłaty interchange. Artykuł opisuje wielowątkowy, międzynarodowy spór, który doprowadził do przyjęcia rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych wykonanych na podstawie karty i dwóch nowelizacji ustawy o usługach płatniczych w Polsce, które doprowadziły do obniżki opłaty interchange. W artykule przedstawiono genezę przyjętych rozwiązań prawnych w Polsce, opisano ograniczoną zdolność uczestników rynku do samoregulacji w tym zakresie oraz nieskuteczność podejmowanych działań przez organy administracji publicznej. Opisuje również cele i rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu. Choć wiąże ono w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich, polska ustawa o usługach płatniczych wymaga dostosowania, gdyż dziś zawiera inne rozwiązania. W artykule opisano procedowane projekty nowelizacji ustawy o usługach płatniczych, które mają na celu transpozycje Rozporządzenia do prawa krajowego, a także wskazano kierunki niezbędnych zmian w polskim prawie.

Słowa kluczowe: opłata interchange, nowelizacja ustawy o usługach płatniczych, rozporządzenie 2015/751, ochrona konsumentów

Uwagi wstępne

W dniu 29 kwietnia 2015 r. Rada Europejska przyjęła rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę¹.

Przyjęty ostatecznie kształt rozporządzenia jest wynikiem politycznego porozumienia, które zostało wypracowane w wyniku wielu miesięcy trudnej debaty. Zostało opublikowane 19 maja 2015 r. w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej (OJ L123, 19.05.2015) i weszło w życie dwudziestego dnia po jego opublikowaniu w tymże Dzienniku, tj. 9 czerwca 2015 r.

Rozporządzenie jest odpowiedzią na toczącą się od wielu lat dyskusję pomiędzy sektorem bankowym a przedsiębiorcami akceptującymi płatności kartami płatniczymi i urzędami antymonopolowymi wielu państw, dotyczącą w szczególności opłaty

¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę, Dz. U. UE L123, t. 58, 19 maja 2015 r. (dalej jako rozporządzenie).

interchange. Kontrowersje wokół tej opłaty dotyczyły nie tylko jej wysokości, ale też sposobu jej ustalania, co było głównie podnoszone i kwestionowane przez organy antymonopolowe. Komisja Europejska (dalej też KE) również zwróciła uwagę na występowanie negatywnych zjawisk związanych z ustalaniem opłaty interchange dla transakcji transgranicznych w decyzji z 19 grudnia 2007 r.²

Sporne były również opinie na temat wpływu tej opłaty na system kart płatniczych, gospodarkę, konkurencję na rynku, a także konsumentów³.

Spór wokół opłaty interchange był wielowątkowy i międzynarodowy. Uregulowanie tej kwestii miało swych zwolenników, głównie przedsiębiorców akceptujących karty płatnicze oraz przeciwników, którzy postulowali, aby do kwestii pomysłów urzędowego uregulowania wymiaru stawek opłaty interchange podchodzić z dużą ostrożnością⁴.

Ramy regulacyjne i prawne dotyczące płatności detalicznych w UE były rozwijane przez wiele lat, przy czym za czynnik przyspieszający ten proces uznaje się wprowadzenie euro. Decydującym zaś impulsem do dalszych prac nad regulacjami dotyczącymi tworzenia rynku wewnętrznego płatności było zaś rozporządzenie (WE) Nr 2560/2001 Parlamentu i Rady Europejskiej z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie równoważności opłat za płatności krajowe i transgraniczne w euro⁵. Komisja Europejska konsultacje swej Zielonej Księgi w kierunku zintegrowanego europejskiego rynku realizowanych przy pomocy kart płatniczych, przez internet i za pośrednictwem urządzeń przenośnych, (KOM(2011)941 wersja ostateczna)⁶ zaczęła w styczniu 2012 r., na bazie której potem został opracowany cały pakiet legislacyjny dotyczący kwestii płatności⁷.

Nie bez znaczenia dla KE była zapewne również zaawansowana debata tocząca się wówczas w Polsce, która ostatecznie zakończyła się przyjęciem ustawy z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (dalej jako u.u.p.)⁸. Nowelizacja ta weszła w życie 1 stycznia 2014 r., a Polska była pierwszym krajem, który wprowadził maksymalną stawkę opłaty interchange na poziomie 0,5% wartości jednostkowej krajowej

² Decyzja Komisji Europejskiej C(2007)6474 w sprawach MasterCard, COMP/34.579; EuroCommerce, COMP/35.518; Commercial Cards, COMP/38.580.

³ R. Kaszubski, Ł. Obzejta, *Karty płatnicze w Polsce*, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012, s. 109.

⁴ *Ibidem*, s. 155.

⁵ Rozporządzenie (WE) Nr 2560/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie płatności transgranicznych w euro, Dz. U. UE L344/13, 28.12.2001 r.

⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TEXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0941&from=EN> [dostęp: 29.05.2015].

⁷ W skład pakietu wszedł wniosek Komisji z dnia 24 lipca 2013 r. rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (COM(2013) 550 final), a także wniosek Komisji z tego samego dnia dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego oraz zmieniające dyrektywę 2002/65/WE i 29/110/WE i uchylające dyrektywę 2007/64/WE (Com(2013)547 final).

⁸ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1271), <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001271>.

transakcji płatniczej, a na podmioty uczestniczące w rynku krajowym transakcji płatniczych nałożono także podstawowe obowiązki i wymogi związane z ich działalnością.

Geneza regulacji krajowej dotyczącej opłat interchange

Do dnia 1 stycznia 2014 r. obowiązujące w Polsce stawki opłat interchange były najwyższe w Europie i wynosiły ok. 1,6% wartości jednostkowej transakcji płatniczej dla kart debetowych i ok. 1,5% dla kart kredytowych i obciążeniowych, przy czym średnia unijna (wliczając w to Polskę) wynosiła odpowiednio 0,7% i 0,84%⁹.

Zagadnieniu opłaty interchange w Polsce zaczęto poświęcać więcej uwagi od roku 2001, kiedy na wniosek Polskiej Organizacji Handlu i Dystrybucji (dalej POHID) zostało wszczęte postępowanie antymonopolowe przeciwko Visa International Service Association, Visa Europe Limited, MasterCard Europe Sprl., bankom wydającym karty płatnicze w systemie Visa i MasterCard oraz Związkowi Banków Polskich (dalej ZBP) pod zarzutem stosowania zmowy cenowej mającej na celu ustalanie jednolitych stawek opłaty interchange oraz ograniczanie dostępu do rynku lub eliminowanie z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem.

Decyzją Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej UOKIK) z dnia 29 grudnia 2006 r.¹⁰ uznano, że sposób ustalania opłaty interchange w Polsce jest porozumieniem antykonkurencyjnym skutkującym ograniczeniem konkurencji na rynku usług autoryzacyjno-rozliczeniowych. Od decyzji Prezesa UOKIK uczestnicy postępowania wnieśli odwołanie do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej SOKIK), który w wyroku z dnia 12 listopada 2008 r.¹¹ stwierdził, iż porozumienia opłaty interchange nie ograniczają konkurencji na rynku usług autoryzacyjno-rozliczeniowych, gdyż opłata interchange nie jest związana z rynkiem usług acquiringowych¹². Prezes UOKIK wniósł apelację od wyroku SOKIK do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, w wyniku której na podstawie wyroku z dnia 22 kwietnia 2010 r.¹³ sprawa została przekazana ponownie do rozpoznania przez SOKIK, który ostatecznie wyrokiem z dnia 21 listopada 2013 r.¹⁴ stwierdził stosowanie przez uczestników postępowania praktyki ograniczającej konkurencję na rynku usług acquiringowych. Wyrok ten nie zakończył

⁹ Uzasadnienie do druku sejmowego nr 1214, s. 2.

¹⁰ Decyzja nr DAR 15/2006, DDF-580/1/01/DL/EK, <http://uokik.gov.pl/decyzje/> [dostęp: 10.08.2015].

¹¹ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 listopada 2008 r., XVII Ama 109/07, Lex nr 1371986.

¹² Ł. Obzejta, *Spory wokół opłaty*, „Bank. Miesięcznik Finansowy” 2009, nr 5(200), s. 38–41.

¹³ Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2010 r., VI ACa 607/09, Lex nr 1381201.

¹⁴ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 listopada 2013 r., XVII Ama 114/10, [http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/\\$N/154505000005127_XVII_AmA_000114_2010_Uz_2013-11-21_001](http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000005127_XVII_AmA_000114_2010_Uz_2013-11-21_001) [dostęp: 11.10.2015].

jednak postępowania w przedmiotowej sprawie i ponownie była ona przedmiotem rozpoznania Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 22 września 2015 r.¹⁵

W 2011 r. Narodowy Bank Polski (dalej NBP) dostrzegając nieefektywności w modelu ekonomicznym obowiązującym na rynku płatności kartowych w Polsce oraz widząc nieskuteczność wcześniej podejmowanych działań administracyjnych, rozpoczął prace nad kompleksową diagnozą zagadnienia wysokości opłaty interchange w Polsce. Pod auspicjami NBP i Rady do spraw Systemu Płatniczego, organu opiniodawczo-doradczego przy Zarządzie NBP, podjęto inicjatywę, która stanowiła próbę doprowadzenia do samoregulacji rynku, tak aby było możliwe przyjęcie rozwiązań najbardziej akceptowalnych dla uczestników tego rynku. Jej efektem był wyżej wspomniany już raport pt. „Analiza funkcjonowania opłaty interchange w transakcjach na rynku na rynku polskim”¹⁶ i przy Radzie powołano Zespół Roboczy do spraw Opłaty Interchange, w którego skład weszli przedstawiciele NBP oraz innych instytucji rządowych, w tym Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Gospodarki, Komisji Nadzoru Finansowego i Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

W marcu 2012 r. Zespół wypracował kompromisowe rozwiązanie „Program redukcji opłat kartowych w Polsce”¹⁷, którego finalna wersja przyjęta została w dniu 30 marca 2012 r. Został on zaakceptowany przez większość najbardziej zainteresowanych stron, tj. wydawców kart płatniczych, przedstawicieli organizacji zrzeszających akceptantów oraz przez agentów rozliczeniowych. Zakładał on w szczególności tzw. samoregulację rynku poprzez podjęcie dobrowolnych działań wszystkich zainteresowanych podmiotów zmierzających do redukcji poziomu opłat interchange docelowo do poziomu 0,7% wartości transakcji kartami debetowymi i 0,84% wartości transakcji kartami kredytowymi i obciążeniowymi – od dnia 1 stycznia 2017 r. Przed tym terminem miały nastąpić mniejsze, ale za to stopniowe redukcje poziomu tych opłat (część z nich miała być bezwarunkowa, część uzależniona od zajścia określonych okoliczności). W efekcie realizacji tego porozumienia doszłoby do obniżenia od 2017 r. poziomu opłat interchange w Polsce do średnich poziomów w UE dla poszczególnych rodzajów kart.

Z uwagi na niepowodzenie zaproponowanego rozwiązania rynkowego¹⁸ w lipcu 2012 r. NBP przygotował i przekazał do Ministerstwa Finansów projekt regulacji

¹⁵ Wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 22 września 2015 r., VI ACa 1150/14.

¹⁶ Departament Systemu Płatniczego NBP „Analiza funkcjonowania opłaty interchange w transakcjach na rynku na rynku polskim”, Warszawa, styczeń 2012. http://www.nbp.pl/systemplatniczy/obrot_bezgotowkowy/interchange.pdf [dostęp: 29.05.2015].

¹⁷ Zespół Roboczy ds. Opłaty Interchange przy Radzie ds. Systemu Płatniczego NBP, *Program redukcji opłat kartowych w Polsce*, Warszawa, marzec 2012, https://www.nbp.pl/systemplatniczy/obrot_bezgotowkowy/redukcja_oplat.pdf [dostęp: 29.05.2015].

¹⁸ Organizacja kartowa MasterCard nie wyraziła zgody na przystąpienie do programu.

wysokości opłat kartowych w Polsce, powstały na bazie wniosków Zespołu Roboczego do spraw Opłaty Interchange¹⁹.

Ostatecznie uchwalona ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych²⁰, która obniżyła stawkę opłaty interchange do poziomu 0,5% wartości jednostkowej krajowej transakcji płatniczej, była wynikiem prac sejm nad kilkoma projektami ustaw zawierających propozycje uregulowania tej kwestii²¹. Inicjatywę legislacyjną podjęli wówczas zarówno posłowie, jak i senatorowie. Podstawowym celem większości tych projektów było obniżenie stosowanej w Polsce opłaty interchange z korzyścią dla rozwoju polskiego rynku płatności bezgotówkowych. Kluczową jednak rolę w przedmiotowym procesie legislacyjnym odegrał senacki projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych (druk nr 1214), wniesiony do sejm w dniu 14 grudnia 2014 r.

Warto zauważyć, że pierwsza regulacja maksymalnej stawki opłaty interchange objęła wówczas wyłącznie krajowe transakcje płatnicze i ustalona została na jednolitym poziomie, bez względu na to, czy transakcja taka była dokonywana kartą debetową, czy też kartą kredytową. Maksymalna stawka opłaty interchange objęła także transakcje płatnicze realizowane z użyciem tzw. kart biznesowych. Poza zakresem uregulowania zostały wtedy transgraniczne transakcje płatnicze. Ustawa nie regulowała także maksymalnej wysokości innego rodzaju opłat występujących w systemach kartowych, tj. m.in. marży agenta rozliczeniowego uiszczanej przez akceptanta na rzecz agenta rozliczeniowego oraz opłat systemowych. Rozwiązanie przyjęte w 2013 r. miało zastosowanie tylko do organizacji kartowych prowadzących systemy kartowe oparte na modelu czterostronnym²².

Zanim jednak na poziomie unijnym zakończono prace nad rozporządzeniem, w Polsce przyjęto kolejną nowelizację u.u.p. w zakresie opłaty interchange²³.

Podstawowym założeniem tego projektu (druk 2860) było dalsze obniżenie maksymalnej ustawowej stawki opłaty interchange dla krajowych transakcji płatniczych wykonywanych przy użyciu kart płatniczych, głównie po to, aby ograniczyć ewentualne negatywne skutki wejścia w życie nowych zasad regulujących świadczenie usługi transgranicznego rozliczania transakcji kartami płatniczymi (tzw. *acquiringu*) na terytorium

¹⁹ J. Byrski, B. Wyżnikiewicz, *Oplata Interchange. Ekonomiczne i prawne uwarunkowania ustawowej regulacji*, IBnGR, Traple Konarski Podrecki i Wspólnicy, Kancelaria Prawna, Warszawa 2013, s. 11–13.

²⁰ Ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1271).

²¹ Druki sejmowe: 966, 1013, 1212, 1213, 1214, <http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=966>, [dostęp: 29.05.2015].

²² Więcej: J. Byrski, *Nowelizacja ustawy o usługach płatniczych dotycząca opłaty interchange – komentarz praktyczny*, FROB, BCC, Warszawa, marzec 2014.

²³ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o usługach (Dz. U. z 2014 r., poz. 1916) <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001916> [dostęp: 29.05.2015].

Unii Europejskiej, w związku z decyzją wydaną przez KE w dniu 26 lutego 2014 r. w stosunku do VISA Europe Limited²⁴.

W myśl wspomnianej decyzji od 1 stycznia 2015 r. działający transgranicznie na terenie Rzeczypospolitej Polskiej agenci rozliczeniowi, w odróżnieniu do agentów rozliczeniowych posiadających siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, mogli zacząć stosować stawki opłaty interchange na poziomie 0,2% dla kart debetowych i 0,3% dla kart kredytowych.

W praktyce oznaczało to, iż decyzja ta kreowała preferencyjne warunki działania dla agentów rozliczeniowych działających transgranicznie, kosztem agentów rozliczeniowych działających wyłącznie w kraju. Zdaniem autorów projektu istniało prawdopodobieństwo, iż w praktyce mogłoby to doprowadzić do wyeliminowania wielu funkcjonujących na polskim rynku rodzimych agentów rozliczeniowych, a także przejęcia transakcji dokonywanych kartami płatniczymi w Polsce przez zagranicznych agentów rozliczeniowych. Transfer zaś operacji za granicę mógł spowodować zanik ważnego ogniwa systemu płatności, jakim są krajowi agenci rozliczeniowi. Autorzy regulacji w uzasadnieniu do projektu podnosili również inne negatywne skutki niepodjęcia inicjatywy legislacyjnej w przypadku przedmiotowej kwestii, m.in. w sferze podatkowej, a także zaburzenia na lokalnym rynku pracy. Wskazywano również na poważne komplikacje dla prawidłowego sprawowania nadzoru nad agentami rozliczeniowymi przez właściwe organy w sytuacji, gdy lokalni agenci rozliczeniowi przeniosą swoje siedziby do innych państw członkowskich, ale nadal świadczyć będą usługi na rynku polskim. Zwrócono również uwagę, iż decyzja ta mogłaby prowadzić do istotnego zakłócenia „równych warunków konkurencji” dla obu dominujących na polskim rynku organizacji kartowych (VISA i MasterCard). Istniało bowiem zagrożenie, że wydawcy kart mogliby zacząć migrację do systemu kart płatniczych oferującego im wyższe wpływy z tytułu opłaty interchange.

W ocenie projektodawców, wobec ograniczonej zdolności uczestników rynku do samoregulacji problematyki interchange (pomimo kilkumiesięcznych rozmów na ten temat), jedynym racjonalnym sposobem zapobieżenia problemowi, który miał się pojawić już na początku roku 2015, była kolejna nowelizacja ustawy o usługach płatniczych. Nowe przepisy weszły w życie z dniem 29 stycznia 2015 r.²⁵

²⁴ Decyzja Komisji z 26.02.2014 r., AT.39398VISA MIF, http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39398/39398_9728_3.pdf [dostęp: 11.08.2015].

²⁵ Uzasadnienie do projektu ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych (druk 2860), s. 2.

Cele rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę

Rynek wewnętrzny wszystkich produktów i usług odgrywa coraz większą rolę na świecie. W coraz większym stopniu przechodzi się od handlu w tradycyjnych placówkach handlowych do handlu elektronicznego. Dlatego bezpieczne, skuteczne, konkurencyjne i innowacyjne płatności elektroniczne są niezbędne dla rynku wewnętrznego wszystkich produktów i usług.

Analiza zidentyfikowanych przez KE problemów mogących stanowić barierę dla rozwoju i integracji europejskiego rynku płatności²⁶ doprowadziła do wniosku, iż przede wszystkim potrzebne jest wsparcie procesu rozwoju ogólnounijnego rynku płatności, który umożliwiłby konsumentom, detalistom oraz innym przedsiębiorstwom czerpanie pełni korzyści, jakie niesie ze sobą unijny rynek wewnętrzny, w tym korzyści płynących z handlu elektronicznego, zgodnie z założeniami strategii „Europa 2020” i agendy cyfrowej. Korzyści te wynikałyby z większej konkurencji na rynku, większego wyboru i przejrzystości dla konsumentów, większej liczby innowacji, a także z większego bezpieczeństwa płatności i zaufania konsumentów²⁷.

Osiągnięcie skutecznie funkcjonującego rynku wewnętrznego w dziedzinie kart płatniczych wymagało zapewnienia jasnych przepisów prawa i równych warunków działania dla wszystkich uczestników tego rynku, a także nakreślenie nowych zasad, które zakazywałyby stosowania pewnych praktyk uniemożliwiających konsumentom i detalistom uzyskiwanie szczegółowych informacji o kosztach i wysokości opłat ponoszonych z tytułu transakcji płatniczych, a przez to utrudniają stworzenie w pełni efektywnego rynku wewnętrznego.

Aby ułatwić sprawne funkcjonowanie rynku wewnętrznego płatności za pomocą kart płatniczych oraz transakcji realizowanych przez internet i za pośrednictwem urządzeń przenośnych w oparciu o płatności kartą z korzyścią dla konsumentów i akceptantów, KE uznała, iż rozporządzenie powinno mieć zastosowanie do transgranicznego i krajowego wydawania kart oraz świadczenia usługi acquiringu.

²⁶ Dokument roboczy służb komisji, Streszczenie oceny skutków, Bruksela, dnia 24.7.2013 (SWD (2013)289 final, s.2–4, [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/swd/com_sw_d\(2013\)0289_/com_sw_d\(2013\)0289_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/swd/com_sw_d(2013)0289_/com_sw_d(2013)0289_pl.pdf) [dostęp: 29.05.2015].

²⁷ Zielona Księga w kierunku zintegrowanego europejskiego rynku realizowanych przy pomocy kart płatniczych, przez Internet i za pośrednictwem urządzeń przenośnych, (KOM(2011)941 wersja ostateczna, <http://frob.pl/wp-content/uploads/2012/10/Zielona-Ksi%C4%99ga-polski.pdf> [dostęp: 29.05.2015].

Rozwiązania przyjęte w rozporządzeniu w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę

Rozporządzenie jest podzielone na dwie główne części. Pierwsza wprowadza przepisy dotyczące opłat interchange, druga dotyczy przepisów odnoszących się do zasad biznesowych, które będą obowiązywały w odniesieniu do wszystkich kategorii transakcji kartą i transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o karty.

Jednym z kluczowych problemów zidentyfikowanych przez KE był problem wysokich i zróżnicowanych wielostronnych opłat interchange. Reguły odnoszące się do opłaty interchange zostały uregulowane w rozdziale II rozporządzenia. Ustawodawca przede wszystkim zdefiniował pojęcie „opłaty interchange”²⁸. Zdefiniowano również pojęcia „czterostronnego systemu kart płatniczych”²⁹, w którym co do zasady taka opłata występuje oraz „trójstronnego systemu kart płatniczych”³⁰, w którym co do zasady taka opłata nie występuje. Głównym celem przyświecającym KE było przede wszystkim uniknięcie w praktyce problemów interpretacyjnych w zakresie tego, jakie podmioty i kiedy będą zobowiązane do stosowania przepisów przedmiotowego rozporządzenia. Komisja Europejska zwróciła bowiem uwagę, iż są przypadki, kiedy w praktyce w trójstronnych systemach kart płatniczych może występować „ukryta opłata interchange”. Sytuacje te występują, gdy trójstronny system kart płatniczych udzieli licencji innym dostawcom usług płatniczych na wydawanie instrumentów płatniczych opartych na karcie lub świadczenie usługi acquiringu w odniesieniu do takich transakcji płatniczych, lub na obie te usługi, lub wyda instrumenty płatnicze oparte na karcie wraz z partnerem w ramach co-brandingu lub za pośrednictwem agenta.

W związku z tym w celu stworzenia równych warunków działania dla systemów kart płatniczych występujących na rynku uznano, iż w takiej sytuacji trójstronny system

²⁸ Opłata interchange oznacza opłatę uiszczaną z tytułu transakcji bezpośrednio lub pośrednio (np. za pośrednictwem osoby trzeciej) pomiędzy wydawcą a agentem rozliczeniowym zaangażowanymi w transakcję płatniczą realizowaną w oparciu o kartę. Kompensatę netto lub inne uzgodnione wynagrodzenie uznaje się za część opłaty interchange (art. 2 pkt 10 rozporządzenia).

²⁹ Czterostronny system kart płatniczych oznacza system kart płatniczych, w ramach którego płatności są dokonywane z rachunku płatniczego posiadacza karty na rachunek płatniczy odbiorcy za pośrednictwem systemu, dostawcy usług płatniczych wydającego karty płatnicze (po stronie posiadacza karty) oraz dostawcy usług płatniczych świadczącego usługę acquiringu (po stronie odbiorcy), a także transakcje realizowane w oparciu o kartę oparte na tej samej strukturze (art. 2 pkt 14 rozporządzenia).

³⁰ Trójstronny system kart płatniczych oznacza system kart płatniczych, w ramach którego płatności są dokonywane z rachunku płatniczego prowadzonego przez system na rzecz posiadacza karty na rachunek płatniczy prowadzony przez system na rzecz odbiorcy, a także transakcje realizowane w oparciu o kartę oparte na tej samej strukturze. W przypadku gdy trójstronny system kart płatniczych udzieli licencji innemu dostawcy usług płatniczych na wydawanie kart płatniczych lub świadczenie usługi acquiringu w odniesieniu do kart płatniczych, uznawany jest za czterostronny system kart płatniczych (art. 2 pkt 15 rozporządzenia).

kart płatniczych uznaje się za czterostronny system kart płatniczych, który podlega już pod rozdział II rozporządzenia w zakresie opłaty interchange (art. 2 pkt 18).

Ze względu jednak na specyfikę trójstronnych systemów kart płatniczych ustawodawca wprowadził ponad trzyletni okres przejściowy dla tych systemów, w którym państwa członkowskie nie muszą stosować zasad dotyczących pułapu opłaty interchange, w przypadku gdy takie systemy mają bardzo niewielki udział w rynku w danym państwie członkowskim. Rozporządzenie stanowi, że trójstronny system kart płatniczych w odniesieniu do transakcji krajowych może być zwolniony z obowiązków przewidzianych w rozdziale II rozporządzenia pod warunkiem, że transakcje płatnicze realizowane w oparciu o kartę dokonywane w państwie członkowskim w ramach takiego systemu nie przekraczają w ujęciu rocznym 3% wartości wszystkich transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę przeprowadzanych w tym państwie członkowskim (art. 1 ust. 5). Jest to jedna z opcji narodowych przyjęta w rozporządzeniu.

W celu harmonizacji opłaty interchange rozporządzenie wprowadza maksymalną stawkę interchange. Zgodnie z treścią rozporządzenia dostawcy usług płatniczych nie mogą oferować ani żądać opłaty interchange z tytułu pojedynczej transakcji w wysokości przekraczającej 0,2% wartości transakcji w odniesieniu do transakcji kartą debetową i 0,3% wartości pojedynczej transakcji w odniesieniu do transakcji kartą kredytową. Nowa maksymalna stawka interchange ma być stosowana po upływie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia (art. 3 ust. 1 i art. 4).

Warto jednak podkreślić, że rozporządzenie pozostawiło państwom członkowskim możliwość podjęcia decyzji o ustanowieniu niższych opłat interchange dla krajowych transakcji kartą debetową.

Po pierwsze, państwa członkowskie mogą określić procentowy pułap opłaty interchange z tytułu pojedynczej transakcji na poziomie niższym niż 0,2%, a także mają możliwość nałożenia stałej maksymalnej kwoty opłaty jako limit kwoty opłaty wynikającej z mającej zastosowanie stawki procentowej (art. 3 ust. 2).

Alternatywnie, państwa członkowskie mogą zezwolić dostawcom usług płatniczych na stosowanie opłaty interchange z tytułu pojedynczej transakcji w wysokości nieprzekraczającej 0,05 EUR. W państwach członkowskich, których walutą nie jest euro, kwota 0,05 EUR może odpowiadać jej wartości w walucie krajowej na dzień wejścia w życie tego rozporządzenia, która będzie aktualizowana co pięć lat lub w przypadku znaczącej zmiany kursu wymiany. Ta opłata interchange z tytułu pojedynczej transakcji może też być stosowana w połączeniu z maksymalnymi stawkami procentowymi nieprzekraczającymi 0,2% pod warunkiem, że suma opłat interchange w danym systemie kart płatniczych nigdy nie będzie przekraczać 0,2% całkowitej rocznej wartości

transakcji w przypadku krajowych transakcji kartą debetową w ramach każdego systemu kart płatniczych.

W celu zapewnienia pewnej elastyczności krajom członkowskim w dochodzeniu do osiągnięcia pułapu maksymalnej opłaty stawki interchange, rozporządzenie wprowadza okres przejściowy (do 9 grudnia 2020 r.), w którym państwa członkowskie w odniesieniu do krajowych transakcji kartą debetową mogą zezwolić dostawcom usług płatniczych na stosowanie średniej ważonej opłaty interchange nieprzekraczającej równowartości 0,2% średniej rocznej wartości transakcji w przypadku wszystkich krajowych transakcji kartą debetową w ramach każdego systemu kart płatniczych. Rozporządzenie stanowi również, iż państwa członkowskie mogą określić niższy pułap średniej ważonej opłaty interchange, mający zastosowanie do wszystkich krajowych transakcji kartą debetową.

Roczne wartości transakcji, o których mowa wyżej, obliczać się będzie w ujęciu rocznym, rozpoczynając od dnia 1 stycznia i kończąc dnia 31 grudnia, i stosować od dnia 1 kwietnia następnego roku. Okres odniesienia na potrzeby pierwszego obliczenia takiej wartości rozpoczyna się 15 miesięcy kalendarzowych przed datą rozpoczęcia stosowania wyżej wymienionych rozwiązań i kończy trzy miesiące kalendarzowe przed tą datą.

W celu określenia stosownych pułapów opłaty interchange dla krajowych transakcji kartą debetową, ale też w celu zapewnienia przestrzegania niniejszego rozporządzenia państwa członkowskie zostały zobligowane do wyznaczenia właściwych organów uprawnionych do zapewnienia egzekwowania przepisów niniejszego rozporządzenia oraz do gromadzenia informacji dotyczących wolumenu i wartości odniesienia do wszystkich transakcji kartą debetową w ramach danego systemu kart płatniczych lub do transakcji kartą debetową (art. 13). Organy te mają monitorować przestrzeganie niniejszego rozporządzenia, łącznie z przeciwdziałaniem próbom obchodzenia niniejszego Rozporządzenia przez dostawców usług płatniczych oraz wymóg podejmowania wszelkich działań koniecznych do zapewnienia takiego przestrzegania.

Na systemy kart płatniczych i dostawców usług płatniczych zostały nałożone obowiązki sprawozdawcze, niezbędne do sprawdzenia prawidłowości stosowania przepisów rozporządzenia w zakresie opłaty interchange (art. 3 ust. 5). W związku z faktem, iż systemy kart płatniczych co do zasady nie są dostawcami usług płatniczych podlegającymi nadzorowi ostrożnościowemu, właściwe organy mogą wymagać, by informacje przesyłane przez te podmioty zostały potwierdzone przez niezależnego audytora.

Na koniec warto zwrócić uwagę, iż zgodnie z art. 1 ust. 3 rozporządzenia cały rozdział II tego rozporządzenia nie ma zastosowania do:

- a) transakcji realizowanych przy użyciu kart biznesowych,

- b) wypłat gotówki w bankomatach lub wypłat dokonywanych w kasie u dostawcy usług płatniczych oraz
- c) transakcji realizowanych przy użyciu kart płatniczych wydanych przez trójstronne systemy kart płatniczych.

Karta biznesowa to zgodnie z art. 2 pkt 6 rozporządzenia to dowolny instrument płatniczy oparty na karcie wydawany na rzecz przedsiębiorstw lub jednostek sektora publicznego lub osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, którego wykorzystanie jest ograniczone do wydatków służbowych w przypadku, gdy płatności dokonywane takimi kartami obciążają bezpośrednio rachunek danego przedsiębiorstwa lub jednostki sektora publicznego lub danej osoby fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą.

Choć opłaty od transakcji kartami biznesowymi i kartami wydawanymi przez trójstronne systemy są przeważnie wyższe, ustawodawca pomimo długiej dyskusji na ten temat w trakcie procesu legislacyjnego uznał ostatecznie, że nie zostaną one objęte pułapami dla kart przeznaczonych dla konsumentów, głównie dlatego, że karty te dziś mają ograniczony udział w rynku UE i nie przewiduje się, aby miało się to zmienić w przyszłości. Dodatkowo, karty biznesowe w odróżnieniu do kart wydawanych przez systemy trójstronne skierowane są dla przedsiębiorców. Ustawodawca doszedł więc do wniosku, iż objęcie kart biznesowych pułapami przewidzianymi dla kart przeznaczonych dla konsumentów byłoby za daleko ingerujące w swobodę działalności gospodarczych, której ograniczenie można uzasadniać jedynie interesem społecznym, jak w przypadku kart dla konsumentów.

Zasady realizacji transakcji płatniczych w świetle rozporządzenia

Druga część rozporządzenia poświęcona jest nowym zasadom realizowania transakcji płatniczych, które będą obowiązywały w odniesieniu do wszystkich kategorii transakcji kartą i transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o karty. Należą do nich m.in.:

1. Rozdzielność systemów kart płatniczych i podmiotów obsługujących transakcje (art. 7).
2. *Co-branding* i wybór marki lub aplikacji płatniczej (art. 8).
3. Rozdzielenie opłat *unblending* (art. 9).
4. Zasada kierunkowania wyboru (art. 11).
5. Informacje dla odbiorcy dotyczące poszczególnych transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (art. 12).

Będą one miały na celu stworzenie nowych ram prawnych, które zakazywałyby przede wszystkim stosowania praktyk uniemożliwiających konsumentom i detalistom

wybór, a także uzyskiwanie szczegółowych informacji o kosztach i wysokości opłat ponoszonych z tytułu transakcji płatniczych.

1. Rozdzielność systemów kart płatniczych i podmiotów obsługujących transakcje (art. 7)

Konsumenci zazwyczaj nie zdają sobie sprawy z opłat uiszczanych przez akceptantów z tytułu instrumentów płatniczych, z których korzystają. Z kolei akceptantom trudno jest odmówić stosowania kart płatniczych, które stały się instrumentem masowym. Ponieważ koszty obsługi stanowią istotną część łącznych kosztów akceptacji kart, KE uznała, że ważne jest, aby ta część łańcucha wartości została również otwarta na efektywną konkurencję.

W celu umożliwienia wszystkim podmiotom obsługującym transakcje płatnicze konkurowania o klientów systemów kart płatniczych rozporządzenie wprowadza rozdzielenie systemu kart płatniczych i podmiotów obsługujących transakcje (infrastruktury). Rozporządzenie zakazuje także dyskryminacji terytorialnej w zasadach przetwarzania, nakazując techniczną interoperacyjność systemów przetwarzania tych podmiotów. Zgodnie z rozporządzeniem systemy kart płatniczych i podmioty obsługujące transakcje powinny być niezależne pod względem rachunkowości, organizacji i procedury podejmowania decyzji.

W celu sprawdzenia, czy przepis ten jest w praktyce przestrzegany, właściwe organy wyznaczone przez państwa członkowskie do monitorowania przestrzegania przepisów przedmiotowego rozporządzenia, w których znajduje się siedziba statutowa danego systemu, mogą nałożyć na systemy kart płatniczych wymóg przedstawienia niezależnego sprawozdania, że systemy te przestrzegają tę zasadę. Zasada ta będzie stosowana w terminie jednego roku od wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia.

2. Co-badging i wybór marki lub aplikacji płatniczej (art. 8)

Zdaniem KE zasady stosowane dotychczas przez systemy kart płatniczych i praktyki stosowane przez dostawców usług płatniczych miały zazwyczaj na celu utrzymywanie akceptantów i konsumentów w niewiedzy co do różnic w opłatach oraz zmniejszenie przejrzystości rynku, na przykład poprzez „łączenie” opłat lub zakazywanie akceptantom wybierania tańszej marki kart z kart wspólnych marek (*co-badged cards*) lub kierowania wyboru konsumentów, tak aby korzystali z takich tańszych kart. Nawet jeśli akceptanci mieli świadomość poszczególnych kosztów, zasady stosowane przez systemy kart płatniczych często uniemożliwiały im podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie opłat.

W związku z tym ustawodawca zdecydował się, że wybór używanej marki instrumentu płatniczego pozostawi konsumentowi. Decyzja o wyborze używanej marki instrumentu płatniczego nie będzie mogła być z góry narzucona przez wydawcę poprzez automatyczne mechanizmy w danym instrumencie lub poprzez sprzęt w punkcie sprzedaży.

Zasada ta będzie stosowana w terminie jednego roku od wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia.

3. Rozdzielenie opłat *unblending* (art. 9)

Rozporządzenie wprowadza również zasadę, że każdy agent rozliczeniowy ma oferować swoim odbiorcom i pobierać od nich opłaty akceptanta indywidualnie określone w odniesieniu do poszczególnych kategorii i poszczególnych marek kart płatniczych o różnych poziomach opłaty interchange, chyba że odbiorcy zwrócą się na piśmie do agenta rozliczeniowego o pobieranie łączonych opłat akceptanta. Ta zasada ma na celu przede wszystkim zwiększenie transparentności umów pomiędzy agentami rozliczeniowymi a detalistami i przerzucenie ciężarku działania z detalistów na agentów rozliczeniowych.

Dodatkowo, agenci rozliczeniowi zostali zobligowani do uwzględniania w swoich umowach z odbiorcami indywidualnie określone informacje na temat kwoty opłat akceptanta, opłat interchange i opłat w ramach systemu, mających zastosowanie w odniesieniu do każdej kategorii i marki kart płatniczych, chyba że odbiorca zażąda następnie na piśmie czego innego.

Zasada ta będzie stosowana w terminie jednego roku od wejścia w życie przedmiotowego Rozporządzenia.

4. Zasada kierunkowania wyboru (art. 11)

Systemy płatności i systemy dostawców usług płatniczych nie będą mogły uniemożliwiać detalistom kierunkowania wyboru klientów, tak aby korzystali z określonych instrumentów płatniczych preferowanych przez detalistów. Chodzi głównie o niewprowadzanie tego typu postanowień w umowach licencyjnych, a także umowach zawieranych pomiędzy agentami rozliczeniowymi a odbiorcami. Systemy płatności i systemy dostawców usług płatniczych nie mogą także uniemożliwiać detalistom informowania konsumentów o opłatach interchange i opłatach akceptanta.

5. Informacje dla odbiorcy dotyczące poszczególnych transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę

Rozporządzenie wprowadza zasadę, że po wykonaniu konkretnej transakcji płatniczej realizowanej w oparciu o kartę dostawca usług płatniczych musi dostarczyć odbiorcy informacje o kodzie transakcji umożliwiającym odbiorcy zidentyfikowanie danej transakcji płatniczej realizowanej w oparciu o kartę, kwotę transakcji płatniczej w walucie, w której uznawany jest rachunek płatniczy odbiorcy. Kwotę wszelkich opłat należnych z tytułu transakcji płatniczej realizowanej w oparciu o kartę, ze wskazaniem odrębnie opłaty akceptanta i kwoty opłaty interchange.

W przypadku udzielenia przez odbiorcę wcześniejszej i wyraźnej zgody informacje te mogą być podawane zbiorczo według marki, aplikacji, kategorii instrumentu płatniczego oraz stawek opłat interchange mających zastosowanie do danej transakcji.

Dodatkowo, umowy między agentami rozliczeniowymi a odbiorcami mogą zawierać postanowienie, zgodnie z którym informacje mogą być dostarczane okresowo, co najmniej raz w miesiącu i w uzgodniony sposób umożliwiający odbiorcom przechowywanie i odtwarzanie tych informacji w niezmienionej postaci.

Przepis ten będzie stosowany w terminie sześciu miesięcy od wejścia w życie przedmiotowego rozporządzenia.

Podsumowanie

Rozporządzenie będące przedmiotem rozważań niniejszego opracowania jest stosowane od dnia 9 czerwca 2015 r., z wyjątkiem art. 3, 4, 6 i 12, które będą stosowane od dnia 9 grudnia 2015 r. oraz art. 7, 8, 9 i 10, które będą stosowane od dnia 9 czerwca 2016 r.

Przedstawiona analiza rozwiązań przyjętych w regulacji krajowej wskazuje, iż rozwiązania te różnią się od rozwiązań przyjętych w regulacji unijnej. Biorąc pod uwagę zasadę pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej, wyrażoną w art. 288 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, a także fakt, że rozporządzenie ma zasięg ogólny, wiąże w całości i jest bezpośrednio stosowane we wszystkich państwach członkowskich oraz orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, należy uznać, że po wejściu w życie rozporządzenia polskie przepisy powinny być dostosowane w tym zakresie do rozporządzenia. Oznacza to, iż konieczna jest nowelizacja ustawy o usługach płatniczych w celu dostosowania polskich przepisów do rozporządzenia i wyeliminowania podstawowych sprzeczności pomiędzy tymi dwoma aktami prawnymi. Ustawodawca

zdecydował się na dwie nowelizacje ustawy o usługach płatniczych³¹. Pierwszy z projektów nowelizacji został przygotowany przez grupę posłów RP i skierowany został do sejmiku już w czerwcu 2015 r. (nr druku sejmowego 3843). Z niewiadomych powodów ograniczony został jedynie do wyłączenia spod maksymalnych stawek opłat interchange transakcji kartami systemów trójstronnych. Celem tego projektu, według autorów regulacji, była budowa w pełni konkurencyjnego rynku systemów kart płatniczych w Polsce, ale także umożliwienie stworzenia lokalnego schematu płatniczego w Polsce. Nowelizacja ta została uchwalona w dniu 25 września 2015 r.³²

Drugi zaś z projektów nowelizacji ustawy o usługach płatniczych, przygotowany przez Ministerstwo Finansów, w sierpniu 2015 r. został przekazany do uzgodnień międzyresortowych oraz konsultacji publicznych. Oprócz wyłączenia spod maksymalnych stawek opłat interchange transakcji kartami systemów trójstronnych, wyznacza właściwe organy nadzorcze do przestrzegania przepisów rozporządzenia, a także wprowadza sankcje za naruszenie przepisów rozporządzenia oraz ustanawia pozasądowe procedury wnoszenia skarg i dochodzenia roszczeń. Projekt ten proponuje także wprowadzenie nadzoru Prezesa NBP nad schematami płatniczymi.

Projekt rządowy nie proponuje dalszego obniżenia opłat interchange. Decyzja ta wydaje się racjonalna ze względu na fakt, iż ostatnia nowelizacja ustawy o usługach płatniczych wprowadziła maksymalną stawkę opłat interchange na poziomie odpowiednio 0,2% i 0,3% i weszła w życie 29 stycznia 2015 r. Kolejna zmiana legislacyjna w tak krótkim czasie mogłaby podważać wiarygodność ustawodawcy oraz budziłaby uzasadnione wątpliwości wszystkich uczestników rynku usług płatniczych pod kątem konstytucyjnych zasad stabilności i pewności prawa.

Ponadto, trudno jest dziś rzetelnie ocenić, jak ta ostatnia obniżka opłaty interchange faktycznie wpłynęła na cały rynek usług płatniczych w Polsce i czy zakładane pierwotnie cele regulacji zostały osiągnięte. Racjonalny ustawodawca co do zasady powinien przez dwa, trzy lata monitorować przyjęte przepisy, ich wpływ na rynek i na uczestników rynku, zanim wprowadzi kolejne zmiany w tym samym zakresie.

Potwierdza to również opublikowana w sierpniu 2015 r. analiza NBP, która dotyczy jedynie konsekwencji wprowadzenia niższych stawek opłat interchange, które weszły w życie w lipcu 2014 r., spodziewanych w latach 2012–2013. Zdaniem NBP wpływ drugiej obniżki opłat interchange, która weszła w życie 29 stycznia 2015 r., będzie można

³¹ Projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych (druk 3843), <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/901E54A611FB5CD3C1257EB3002645D7/%24File/3843.pdf> [dostęp: 19.09.2015] oraz projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych (wersja z 26 sierpnia 2015 r.), <https://legislacja.rcl.gov.pl/docs/2/12276400/12307202/12307203/dokument181668.pdf> [dostęp: 19.09.2015].

³² Dz. U. z 2015 r., poz. 1764, [http://orka.sejm.gov.pl/opinie7.nsf/nazwa/3843_u/\\$file/3843_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie7.nsf/nazwa/3843_u/$file/3843_u.pdf) [dostęp: 21.01.2016].

ocenić w praktyce dopiero na podstawie danych za II i III kwartał 2015 r.³³ Z analizy tej już wynika, iż oprócz oczekiwanych skutków pojawiły się również nieoczekiwane konsekwencje obniżenia opłaty interchange.

W projekcie nowelizacji ustawy o usługach płatniczych, co istotne, brak jest również propozycji wyłączenia kart biznesowych spod maksymalnej stawki opłaty interchange, zgodnie z treścią art. 1 ust. 3 lit. a) rozporządzenia. Zgodnie z art. 38a ust. 1 u.u.p. maksymalna stawka opłaty interchange obejmuje dziś także transakcje płatnicze realizowane z użyciem kart biznesowych. W polskiej ustawie brak jest również definicji pojęcia karty biznesowej. Jako stawkę właściwą dla kart biznesowych stosuje się stawkę właściwą dla kart kredytowych, czyli na poziomie 0,3%. Ta kwestia również powinna ulec zmianie, gdyż w innym przypadku będzie występowała sprzeczność pomiędzy rozporządzeniem a polskimi przepisami prawa.

Rządowy projekt nowelizacji ustawy o usługach płatniczych jest dopiero po uzgodnieniach międzyresortowych i konsultacjach publicznych. Trudno przesądzić, które z zaproponowanych w tych projekcie zmian zostaną ostatecznie przyjęte przez parlament i w jakim kształcie.

Bibliografia

Literatura

- ARC Rynek i Opinia, *Podsumowanie badania cen, opłat i prowizji bankowych*, Raport kwartalny dla ZPP, Warszawa, Wrzesień 2013, Lipiec 2014, Wrzesień 2014 r.
- Byrski J., *Nowelizacja ustawy o usługach płatniczych dotycząca opłaty interchange – komentarz praktyczny*, FROB, BCC, Warszawa, marzec 2014 r.
- Byrski J., Wyżnikiewicz B., *Oplata Interchange. Ekonomiczne i prawne uwarunkowania ustawowej regulacji*, IBnGR, Traple Konarski Podrecki i Wspólnicy, Kancelaria Prawna, Warszawa 2013.
- Federacja Konsumentów z ogólnopolskiego badania ankietowego, *Czy polski konsument jest gotowy na dodatkową opłatę za wypłatę gotówki w bankomacie?*, Warszawa 2014.
- Kaszubski R., Obzejta Ł., *Karty płatnicze w Polsce*, Lex a Wolters Kluwer business, Warszawa 2012.
- Krawczyk R., *Aspekty prawne dotyczące opłaty nakładanej na użytkownika karty płatniczej z tytułu wypłaty gotówki w bankomacie w Polsce*, NBP, Warszawa 2014.

³³ Wojciech Krawczyk, *Analiza skutków obniżenia opłaty interchange w Polsce*, Departament Systemu Płatniczego NBP, Warszawa 2015, s. 5–6, <http://www.nbp.pl/systemplatniczy/interchange/obnizenie-oplaty-interchange.pdf> [dostęp: 19.09.2015].

- Krawczyk w., *Analiza skutków obniżenia opłaty interchange w Polsce*, Departament Systemu Płatniczego NBP, Warszawa 2015.
- Kuśnierek A., *Badania obrotu kartowego wśród przedsiębiorców w Polsce*, Ipsos, Warszawa, Styczeń 2014 r.
- NBP, Departament Systemu Płatniczego, *Analiza funkcjonowania opłaty interchange w transakcjach na rynku na rynku polskim*, Warszawa, styczeń 2012 r.
- NBP, Zespół Roboczy ds. Opłaty Interchange przy Radzie ds. Systemu Płatniczego, *Program redukcji opłat kartowych w Polsce*, Warszawa, marzec 2012 r.
- Obzejta Ł., *Spory wokół opłaty*, „Bank. Miesięcznik Finansowy”, 2009, nr 5(200).

Źródła

Akty prawne

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (EU) 2015/751 z dnia 29 kwietnia 2015 r. w sprawie opłat interchange w odniesieniu do transakcji płatniczych realizowanych w oparciu o kartę (Dz. Urz. UE L123/1 z 19.05.2015 r.).
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 924/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie płatności transgranicznych we Wspólnocie oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2560/2001 (Dz. Urz. UE L 266/11 z 9.10.2009 r.).
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 2013 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1271).
- Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. o zmianie ustawy o usługach płatniczych interchange (Dz. U. z 2014 r., poz. 1916).

Projekty aktów prawnych

- Projekt dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady o usługach płatniczych na rynku wewnętrznym zmieniająca dyrektywę 2002/65/EC, 2013/36/EU i 2009/110/EC i uchylająca dyrektywę 2007/64/EC.
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych (druk 3843).
- Projekt ustawy o zmianie ustawy o usługach płatniczych oraz niektórych innych ustaw (projekt z dnia 26 sierpnia 2015 r.).

Orzecznictwo

- Decyzja nr DAR 15/2006, DDF-580/1/01/DL/EK, <http://uokik.gov.pl/decyzje/> [dostęp: 10.08.2015).
- Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 listopada 2008 r., XVII Ama 109/07, Lex nr 1371986.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 kwietnia 2010 r., VI ACa 607/09, Lex nr 1381201.

Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 21 listopada 2013 r., XVII Ama 114/10, [http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/\\$N/154505000005127_XVII_AmA_000114_2010_Uz_2013-11-21_001](http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000005127_XVII_AmA_000114_2010_Uz_2013-11-21_001) [dostęp: 11.10.2015].

Decyzja Komisji z 26.02.2014 r., AT.39398VISA MIF, http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39398/39398_9728_3.pdf [dostęp: 11.08.2015].

Internet

<http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=EN&f=PE%203%202015%20INIT> [dostęp: 29.05.2015].

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0941&from=EN> [dostęp: 29.05.2015].

<http://uokik.gov.pl/decyzje/> [dostęp: 10.08.2015].

[http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/\\$N/154505000005127_XVII_AmA_000114_2010_Uz_2013-11-21_001](http://orzeczenia.warszawa.so.gov.pl/content/$N/154505000005127_XVII_AmA_000114_2010_Uz_2013-11-21_001) [dostęp: 11.10.2015].

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001271>

http://www.nbp.pl/systemplacniczy/obrot_bezgotowkowy/interchange.pdf [dostęp: 29.05.2015].

https://www.nbp.pl/systemplacniczy/obrot_bezgotowkowy/redukcja_oplat.pdf [dostęp: 29.05.2015].

<http://www.sejm.gov.pl/Sejm7.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=966> [dostęp: 29.05.2015].

http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/dec_docs/39398/39398_9728_3.pdf [dostęp: 11.08.2015].

<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001916> [dostęp: 29.05.2015].

[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/swd/com_swd\(2013\)0289/com_swd\(2013\)0289_pl.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/swd/com_swd(2013)0289/com_swd(2013)0289_pl.pdf) [dostęp: 29.05.2015].

<http://frob.pl/wp-content/uploads/2012/10/Zielona-Ksi%C4%99ga-polski.pdf> [dostęp: 29.05.2015].

<http://www.nbp.pl/systemplacniczy/interchange/obnizenie-oplaty-interchange.pdf> [dostęp: 19.09.2015].

<http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/901E54A611FB5CD3C1257EB3002645D7/%24File/3843.pdf> [dostęp: 19.09.2015].

<https://legislacja.rcl.gov.pl/docs//2/12276400/12307202/12307203/dokument181668.pdf> [dostęp: 19.09.2015].

[http://orka.sejm.gov.pl/opinie7.nsf/nazwa/3843_u/\\$file/3843_u.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/opinie7.nsf/nazwa/3843_u/$file/3843_u.pdf) [dostęp: 21.01.2016].

The interchange fee on the basis of national and EU regulations

Summary: The Article concerns long-term discussion between the banking sector and business who accepts payment cards, antitrust authorities of many countries in the field of interchange fees. The article describes a multi-threaded, international dispute, which led to adoption of the Regulation of the European Parliament and the Council on interchange fees in respect of payment transactions carried out on the basis

of the card, and two amendments to the law on payment services in Poland. The article describes the genesis of the adopted legal solutions in Poland, shows limited capacity of market's participants do self-regulation in this filed and ineffectiveness of undertaken administrative actions. Describes also objectives and solutions adopted in the Regulation. Although the Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in all Member States, the Polish law on payment services includes different solutions. The article describes ongoing amendments to the law on payment services and indicates the directions of the necessary changes to the Polish law.

